

Planeta Česko Rozhovor s režisérem Mariánem Polákem

*Kryštof Hádek s režisérem
Mariánem Polákem během
pauzy při nahrávání
komentáře.
Foto Jan Hošek*

Kdy jste se rozhodl natočit film o naší přírodě? Co bylo impulsem k natočení právě takto zaměřeného filmu?

Myšlenku natočit film o naší přírodě, který by byl primárně určený pro plátna kin, nosím v hlavě už od doby studia na pražské FAMU, tedy přes dvacet let. Tehdy to ale byla utopie. Za ty roky nikdy nenastala situace, že bychom dokázali na takový film sehnat peníze. Díky tzv. Norským fondům (pozn. – přesný název je jiný) se však před třemi roky situace v tomto ohledu změnila k lepšímu a mohli jsme se tak ve spolupráci s odbornou organizací Beleco do projektu pustit. Byli jsme však limitováni časem a vyšší rozpočtu, takže jsme postupně opustili myšlenku na celý seriál a také na hraný film. Takže jsme se nakonec rozhodli pro ten původní nápad na celovečerní dokumentární film pro kinodistribuci.

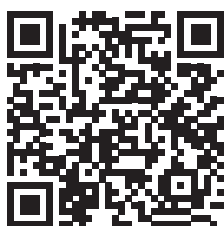
Jaké vnímáte rozdíly mezi „naší“ a „exotickou“ přírodou?

Já v tom nějak zvlášť velký rozdíl nevidím. Každý navíc tu exotiku vidíme někde jinde nebo v něčem jiném, takže je to hodně subjektivní. Samozřejmě, že při prvním pohledu na tropický prales nebo poušť člověk pocítí takové zvláštní vzrušení a hlavou se mu honí všechny ty romantické pocity, které v něm v dětství vyvolávala četba dobrodružných knih, ale to po pár dnech pomine. Prales i poušť postupně zevšední a naopak vzpomínky na „lesy Vysočiny, tam za Prosečí, za Svratkou...“ mohou vypadat hodně exoticky.

Proč film dostal název „Planeta Česko“?

Je v tom určitá nadsázka a odkaz k fenomenálním projektům z produkce britské BBC. Ne, že bychom se s nimi chtěli nějak srovnávat, to v žádném případě, ale ani v jedné ze sérií – jako byla třeba Zázračná planeta nebo Zmrzlá planeta – se česká příroda neobjevila, tak jsme si ji zkrátka museli natočit sami. Myslíme si totiž, že

Ukázka z filmu na ČSFD

není o nic méně zajímavá než třeba ta v sériích BBC.

Přibližně jak dlouho trvalo natáčení (kolik času stráveného v přírodě)? Kolik lidí se na natáčení a zpracování filmu podílelo?

Natáčení bylo limitované zejména podmínkami financování, takže trvalo jen asi 16 měsíců, což je na takový projekt hodně málo a bylo to tak v terénu hodně stresující. Počasí bylo často nevyzpytatelné a zvířata jakoby vycítila, že nemáme moc času a nechtěla spolupracovat. Byly jsme v zásadě dva miništáby pro pozemní natáčení, pak specialisté na podvodní natáčení a další na letecké záběry. Natáčecích dnů mohlo být tak kolem 400. Využili jsme asi 15 různých digitálních kamer a fotoaparátů, zhruba podobný byl i celkový počet lidí, kteří přímo natáčeli. Další desítky lidí nám pak pomáhali v terénu nebo při konzultacích a následné postprodukci. Zpětně viděno to nebylo úplně jednoduché vše zkoordinovat a zorganizovat.

Která scéna byla nejnáročnější natočit, jak z časového tak technického hlediska? Které zvíře vás nejvíce „potrápilo“?

Sice se to nezdá, ale natočit dobře bobry, kteří jinak žijí na mnoha místech naší země, byl docela oříšek, protože jsou to noční zvířata s vynikajícím čichem a trvalo nám mnoho dní a nocí, než se to povedlo. Sice existují i takoví bobři, kteří snesou lidskou přítomnost a proměňují se někde u řeky i za světla, ale my jsme na ně během natáčení nenarazili. Museli jsme tak rozmístit světla přímo do terénu a čekat pak dlouhé noci u jejich „hradu“, než si na nás trochu zvykli.

▲ Orlovec říční má ve filmu malou roličku, v okolí režisérova bydliště pravidelně protahuje. Foto Marián Polák

▼ Sokol stěhovavý je symbolem úspěšného návratu vyhubeného druhu do naší přírody. Foto Ondřej Prosický

▼ Tesařík alpský přežívá v České republice jen na několika lokalitách. Foto Ondřej Prosický

▲ Kryštof Hádek ve studiu při namlouvání komentáře k filmu.
Foto Marián Polák

▼ Mix zvuku filmu probíhal pod vedením Václava Flegla
ve velké míchací hale na Kavčích horách. Foto Marián Polák

Jak vnímáte vztah dnešní společnosti k přírodě, včetně dětí? Co by si měl divák z filmu odnést?

Asi všichni cítíme, že se náš vztah k přírodě mění a že se jí obecně jako společnost vzdalujeme. Pro děti to myslím platí dvojnásob. Naše dětství na vesnici bylo s přírodou ještě hodně spjaté, o dětství našich rodičů nemluvě. Starali jsme se o hospodářská zvířata, sušilo se seno a prostě se chodilo ven jak to jen šlo. Sbírat kameny, motýly a brouky, spát ve stanu, dělat si herbář. Knihy jako Zálesácký rok, Dva divoši nebo Ornitologická příručka byly naší ohmatanou Biblií. Sice jsme si každé pozorované zvíře nebo rostlinu nemohli okamžitě najít

v mobilu na Wikipedii, takže jsme často ani neznali jejich odborné názvy, ale věděli jsme přesně, kde za vesnicí žijí nebo rostou. Dnes je příroda více místem pro aktivní, třeba sportovní odpočinek a málo lidí v ní skutečně žije a pracuje. Proto mám tak rád společnost přírodovědců nebo sedláků, kteří hospodaří v malém a postaru, je z nich cítit ta hluboká znalost a porozumění přírody a krajiny.

Příroda, ale i venkovská nebo městská krajina by byly úžasnou učebnicí pro děti školou povinné. Dal by se tam učit nejen přírodopis, ale i vlastivěda, výtvarná výchova, dějepis nebo občanská nauka. Je pro mne nepochopitelné, že se ty předměty dodnes děti učí v lavicích z učebnic. Tím si žádný vztah k přírodě, krajině ani vlasti nevybudují.

My se snažíme našemu divákovi především otevřít oči, aby viděl věci, které v běžném životě často přehlíží. Aby hledal krásu i ve zdánlivě ošklivých místech, aby se snažil pochopit, jak příroda funguje v jeho nejbližším okolí, a zamyslel se třeba nad tím, jestli příroda vůbec zná nějaká tzv. škodlivá zvířata.

Film věnujete svým dcerám - podílely se i ony na natáčení?

Ony jsou především prvním divákem toho filmu a snažil jsem se, aby se nenudily, aby to pro ně bylo vyprávěno srozumitelným jazykem, který je ale nepodceňuje jako lidské bytosti. Ve filmu se se mnou i objeví v několika záběrech, takže si vlastně zahrály i před kamerou. Byl bych rád, kdyby to třeba inspirovalo i jiné rodiny ke společným dobrodružstvím v přírodě, tím nemyslím výlet na nějakou monstrózní ohavnou „atrakci“ postavenou někde na krásném kopci, ale prostě k hledání divočiny kdekoliv za humny.

Jsou scény, které se do filmu nevešly, byť nebyly méně kvalitní? Pokud ano, chystá se případné pokračování?

Těch je samozřejmě docela dost, ale už se nám buď bohužel nevešly do struktury příběhu, nebo se je nepodařilo v daném čase dotočit do dostatečně zajímavé podoby. Sekvence zkrátka nešla ve střížně vystavět, chyběly třeba klíčové záběry. On je ten film sice určitá mozaika scén a minipříběhů jednotlivých zvířat, ale snažili jsme se je propojit docela dlouze vymyšlenou a vystavěnou hlavní linkou příběhu tak, aby film snesl celovečerní formát. Chtěli jsme, aby vybraná zvířata byla různá, tedy od mravenců, brouků, motýlů, přes žáby, hady, ptáky až po naše největší savce – zubry.

Pokračování by bylo samozřejmě krásné, témat máme plné šuplíky

a rukávy, ale teď jsme hlavně napjatí, jak diváci přijmou tento náš první pokus. Pokud lidi do kina přijdou, tak se tou myšlenkou asi začneme seriózně zabývat. Pokud ale nepřijdou, tak bych nerad šel dál cestou řady českých filmových projektů, které sice mají financování, ale chybí jim pak v kině diváci. Věřím ale, že na Planetu Česko lidi přijdou, protože to je film pro celou rodinu, jeden z mála českých dokumentů určených i pro dětského diváka, že lidi bude zajímat, jak vypadá příroda a zvířata za jejich domem na velkém plátně ve vysokém rozlišení a se skvělým zvukem. Myslím, že je z filmu cítit i upřímná láska k přírodě a spousta práce desítek lidí, kteří ten film přivedli na svět, a doufám, že i to divák vycítí a osloví ho to. ■

DIVOČINA ZAČÍNÁ ZA VAŠIMI DVEŘMI

PLANETA ČESKO

V KINECH
OD 22. BŘEZNA

Producent: PRODUKCE MAJKA PRODUKČNÍ Koproductenti: Česká televize, IVO HOŠT, Hlavní partner: **belbeco** S podporou: Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Rakouska, Partneri: Fórum, G•R•I•D, Hlavní mediální partner: **Radiožurnál** Český rozhlas, Mediální partneri: **o2**, **o2a**, **airreklam**, **RESPEKT**, **cinema**, **TOTALFILM**, **XANTYPA**, **INTERVIEW**, **příroda**, **katy@katy.com**, **OPD**, **Pf**, **AVIFAUNA**, **Love**